

ГЕНДЕРНІ КОНОТАЦІЇ ГЛЮТОНІМІВ У «ЖІНОЧО-ЧОЛОВІЧОМУ ТЛУМАЧНОМУ СЛОВНИКУ»

Уявлення про мужність/жіночість мають місце в кожній культурі. Воно відбивається і в конотаціях (додаткових значеннях) глютонімів (номінацій харчової сфери). До семантики одних і тих самих реалій мовна особистість, залежно від її статі, статусу, рівня культури приєднує власні бачення та оцінку, створюючи зокрема й гендерно-іронічні конотації, що яскраво відбивається в повсякденному мовленні, зафіксованому «Жіночо-чоловічим тлумачним словником» (2005). Метою нашої розвідки є порівняльний аналіз жіночої («ж.») та чоловічої («ч.») інтерпретації сприйняття глютонімів.

Реалемі-натурфакти: *груша* – ж.: 1. Солодкий фрукт, джерело вітамінів 2. Тип жіночої фігури з масивними стегнами й маленькими грудьми; ч.: Спортивний снаряд для заняття бойовими єдиноборствами, різновид маківари («боксерська груша»); *кальмар* – ж.: Округлі тушки. У вареному вигляді годяться на салат; ч.: Головоногий моллюск із широким спектром застосування, сушено-солоний – чудова закуска до пива. **Реалемі-артефакти:** *закуски* – ж.: Загальна назва страв, які подають перед супом (під час обіду) або перед гарячим (під час вечері). Розрізняють холодні та гарячі; ч.: Те, чим закушують пиво або спиртні напої. Наприклад, кальмари, огірки, іриски тощо; *пельмені* – ж.: Продукт із м'яса й тіста, складний у приготуванні; ч.: Продукт із м'яса й тіста, легкий у приготуванні; *перець* – ж.: 1. М'ясистий овоч (солодкий, болгарський перець), від якого не псується фігура. Смачний у фаршированому вигляді. 2. Різні приправи (перець горошком, мелений, червоний, чорний і білий, у стручках). Якщо ви сумніваєтеся, який саме перець краще використати для певної страви, запитайте маму; ч.: 1. (молодіжн.) пацан, хлопець. 2. Темно-сіра приправа з гірким смаком; *пиво* – ж.: Гіркий алкогольний напій; ч.: Слабоалкогольний напій з неповторним ароматом і відмінним смаком. Пиво є кращим засобом розслабитися в компанії із друзями; *плитка* – ж.: Шоколад; ч.: Кахель; салат – ж.: 1. Багата на вітаміни рослина з ніжними листочками, використовується для приготування різних закусок; ч.: Незначна розминка перед їжею. Фінал свята – «пикою в салат»; *скотч* – ж.: 1. Клейка, часто прозора стрічка. 2. Порода собаки; ч.: Міцний алкогольний напій; *шар* – ж.: 1. Частина борошняного виробу. ч.: Будь-яка тверда, рідка або газоподібна субстанція, розмір якої в одному з напрямків суттєво менше, ніж в інших; *шуба* – ж.: 1. Те, що прикрашає будь-яку жінку. Норкова, рисяча, соболина шуби – об'єкт жіночих мрій і заздрості. 2. Форма приготування салату, коли на основу з м'яса або риби шарами укладають терту городину; ч.: Верхній одяг із хутра; *шампанське* – ж.: Незамінний напій на святах. Прекрасно підходить для пробудження

почуттів у романтичній обстановці, особливо в комплекті зі свічами; ч.: Жіночий алкогольний напій. Сприяє загостренню жіночих «заморочок»; Яечня – ж.: Найпростіша страва, яку повинен уміти приготувати чоловік у випадку відсутності жінки на кухні; ч.: Смажені курячі яйця; непогана їжа за відсутності пельменів. **Глютоніми-темпоративи:** час миття посуду – ж.: Відразу після їжі; ч.: Перед їжею. Заодно й руки вмити можна; *свято* – ж.: Крилатий стан душі. Може виникнути спонтанно, але частіше відбувається з таких причин, як Новий рік, 8 березня й день народження; ч.: Новий рік, 23 лютого, день народження, ДМБ, друг прийшов. **Глютоніми-процесиви:** ж.: Нова дієта для поліпшення фігури; ч.: Шашлик із друзями на природі або баня. **Глютонічні стани:** *погане самопочуття* – ж.: Знову болить голова; ч.: Похмілля; *голод* – ж.: Малоприємне посмокування «під ложечкою», що виникає звичайно в перервах між сніданком і обідом, обідом і вечерею. Для вгамування рекомендується з'їсти некалорійний сирок, мюслі або яблуко; ч.: Бажання їсти, звичайно сильне. Для вгамування, якщо ніхто не приготував багато смачної їжі, підійдуть пельмені або яечня. **Глютоніми-локативи:** *ринок* – ж.: Місце, де торгують продуктами. Ті, хто любить готувати, саме тут купують свіжу городину, фрукти, м'ясо та сир; ч.: 1. Сфера товарообігу. 2. Місце роздрібною торгівлі під відкритим небом або в торговельних рядах, базар; *супермаркет* – ж.: Місце, де можна чудово погуляти й розважитися, купуючи всілякі смачні речі. Рекомендується відвідувати в моменти депресії; ч.: Великий магазин. **Глютоніми-інструментативи:** *м'ясорубка* – ж.: Загадковий пристрій для перероблення м'яса на фарш; ч.: У кінематографі – кульмінаційна батальна сцена. Після м'ясорубки переважно залишається в живих лише головний герой. Ветерани м'ясорубки: Арнольд Шварценггер, Брюс Уїлліс, Вин Дизель; *пляшка* – ж.: Гра, коли всі цілуються; ч.: Ємкість. Переважно з алкогольним напоєм; *чарочка* – ж.: Один із різновидів підбора на чобітках, черевиках та інших видах взуття; ч.: Невелика за об'ємом ємкість з бажаним алкогольним напоєм.

Отже, гендерні конотації глютонімів підкреслюють дещо різне сприйняття одних і тих самих реалій, станів, процесів, місця, часу та харчових інструментів з огляду на стать мовної особистості.